

Др Мирослав Прокопијевић¹

Пословно окружење и прилике за улагања у Србији

УДК 339.727.22(497.11)
338.2(497.11)

Улагања у Србији су нижа него у другим транзиционим земљама сличне величине или броја становника. Док се ниво улагања у Мађарској годинама креће око 29%, а у Бугарској 25% од БДП, у Србији се њихов износ последњих година креће 12-16%. Дакле, у процентима су улагања дупло нижа него у упоредивим земљама. Чак и када се у обзир узме да у Србији транзиција касни десетак година, бројке нису охрабрујуће. Мађарска и Чешка су 1995. и 1996. имала директних страних улагања \$ 4,41млрд и \$ 1,99млрд, тј. \$ 2,53млрд и \$ 1,27млрд. Бугарска и Словачка су 1995-1996. имале ДСУ од око \$150-200млн, услед већих политичких и економских проблема у то време. Прошле 2004. године Бугарска је имала преко \$ 2млрд ДСУ, а за 2005. се очекује још већа сума. Словачка је после рекордних \$ 4,6млрд у 2002, 2003. имала само око \$ 700 милиона, а за 2004. Евростат још није саопштио податке за Словачку, иако јесте за све друге чланице ЕУ.

Шта нису главни разлози нижих улагања?

---

¹ Научни саветник *Института за Европске Студије*, Београд, професор на постдипломским студијама “Предузетничка економија” на *Универзитету Црне Горе*, Подгорица и истраживач *ИЦЕР-а*, Торино, Италија

Дакле, ниво улагања у Србији је, било процентуално или у апсолутним износима приближно дупло нижи него што је то био случај у другим транзиционим земљама, било у периоду транзиције који је упоредив са тренутном фазом у Србији, било у погледу података последњих година. То значи, да неке прилике за улагања у Србији постоје, али да оне нису довољно добре, бар када се пореде са околним земљама. Шта је разлог за упадљиво нижа улагања у Србији у односу на друге транзиционе земље?

Претпоставки о утицају разних прилика на улагања је више – политичке неизвесности, лош *image* земље, макроекономска (не)стабилност, нерешена питања односа са Косовом и Црном Гором, итд. Ти фактори свакако имају утицаја, али је њихов укупни утицај вероватно мањи од само једног – а то је квалитет пословног окружења.

Улагања могу нормално да се наставе и тамо где се владе чешће него обично смењују, како показују примери Италије после 1945. и неколико транзиционих земаља. Чести ванредни избори и промене странака на власти нису фактори који посебно стимулишу улагања, али нису ни ствари које их дестимулишу.

Лош *image* Србије постоји због политика из 1990-их, а делом и због млаких реформи и непостојања раскида са „старим режимом“ после 2000. Лош *image* је нешто што ће можда трајати и деценијама, јер постепено бледи. Немачка је после II Светског рата имала још много лошији *image*, али су улагања после 1948. била велика, а временом је лош *image* нестао. Али Немачка је током 1950-их и 1960-их имала једно од најпривлачнијих пословних окружења у свету, што последњих 30-ак година тамо више није случај. Дакле, ни лош углед неке земље због ранијих политика није сметња за пословна улагања.

Макроекономска стабилност јесте важна, али она сама по себи не може да привуче улагања и доводе до просперитета, мада макроекономска нестабилност може да обесхрабрује улагања. Садашњи ниво макроекономске нестабилности, са инфлацијом на годишњем нивоу од око 17,5%, знатним дефицитом трговинског

